ELEKTRONİK İMZA KANUNU

Av. Mehtap Yıldırım ÖZTÜRK*
Av. Çağdaş Evrim ERGÜN**

I. GİRİŞ

Son yıllarda elektronik ticarette (e-ticaret) ve elektronik iletişimde (e-iletişim) güvenlik ve gizliliğin sağlanması yönündeki çalışmalar hız kazanmıştır. Bu çalışmaların ve Türk Hukuku'nu Avrupa Birliği (AB) müktesebatı ile uyumlaştırma çabalarının bir sonucu olarak, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu (Kanun) 15 Ocak 2004 tarihinde kabul edilmiştir.[1] Bu incelemede, Kanun'un başlıca hükümleri, AB Hukuku'nda Kanun'a karşılık gelen düzenleme olan 99/93 sayılı AB E-İmza Yönergesi[2] (AB Yönergesi) ile karşılaştırmalı olarak incelenmektedir.

Elektronik imza (e-imza) kavramı, örneğin elle atılmış bir imzanın tarama yoluyla bilgisayar ortamına aktarılmış resmini dahi kapsayan oldukça geniş bir kavramdır.[3] Buna karşın, bu inceleme kapsamında e-imza kavramı ile, bir takım şifreleme metotlarının kullanılması yoluyla bir verinin istenilen kişilerden başka kimse tarafından anlaşılmamasını sağlayan ve söz konusu imzanın belirli bir kişiye ait olduğunu önemli bir oranda doğrulayan ileri düzey bir imza ifade edilmektedir. Başka bir ifadeyle, bu inceleme kapsamında e-imza kavramı, bir kişinin kimliğini, elle atılan imzada olduğu gibi tespit etmeye yarayan elektronik veriler bütünü anlamında kullanılmaktadır.[4]

---

* Harvard Üniversitesi Hukuk Fakültesi yüksek lisans programı mezunu, Ankara ve New York Baroları üyesi, e-mail: m.yildirim@cakmak.gen.tr.
** Exeter Üniversitesi AB Hukuku yüksek lisans programı mezunu, Ankara Üniversitesi doktora programı öğrencisi ve Ankara Barosu üyesi, e-mail: c.ergun@cakmak.gen.tr.

[1] 23 Ocak 2004 tarihli ve 25355 sayılı *Resmi Gazete*'de yayınlanmıştır.
[2] 19 Ocak 2000 tarihli ve L 013 sayılı *AB Resmi Gazetesi*'nde yayınlanmıştır.
[3] Bkz. Lloyd, I. J., *Information Technology Law*, Londra 2000, s. 578 vd.
[4] Kavram olarak e-imza için bkz. Edwards&Waelde, *Law and the Internet*, 2000, s. 38.

Hem Kanun hem de AB Yönergesi, e-imza kavramını başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik veri şeklinde tanımlamaktadır.

Kanun, imza sahibini, elektronik imza oluşturmak amacıyla bir imza oluşturma aracını kullanan gerçek kişi şeklinde tanımlamaktadır. Buna karşın, AB Yönergesi'nde imza sahibi kavramı tüzel kişileri de kapsayacak biçimde kullanılmaktadır.[5]

Kanun kapsamındaki faaliyetlere ilişkin olarak ikincil mevzuatı çıkarma ve elektronik sertifika (e-sertifika) hizmet sağlayıcılarının faaliyetlerini düzenlenme ve denetleme ile yetkili kurum, Telekomünikasyon Kurumu'dur. (Kurum)

II. Kanun'un Başlıca Hükümleri

1. Amaç ve Kapsam

Kanun'un amacı, e-imzanın hukuki ve teknik yönleri ile kullanımına ilişkin esasları düzenlemektir. Benzer şekilde, AB Yönergesi de hukuki ve teknik esasları düzenleyerek e-imzanın kullanımını kolaylaştırmayı ve hukuki bir etki kazandırmayı amaçlamaktadır.

Hem Kanun hem de AB Yönergesi, esas olarak e-imzanın hukuki niteliği, e-sertifika hizmet sağlayıcılarının faaliyetleri ve e-imzanın kullanım ilkeleri konularını kapsamaktadır. Ayrıca Kanun, AB Yönergesi'nden farklı olarak, nitelikli e-sertifikaların iptal edilmesi konusunu ve Kanun hükümlerine aykırılık halleri için öngörülen ceza hükümlerini de düzenlemektedir.

2. E-İmza

A. E-İmza ile Güvenli E-İmza Arasındaki Farklılıklar

Kanun, e-imza ve güvenli e-imza kavramlarına farklı anlam ve hukuki nitelikler yüklemektedir. Aynı şekilde, AB Yönergesi de e-imza ile geliştirilmiş (advanced) e-imza arasında bir ayrım yapmaktadır. Kanun ile AB Yönergesi'ndeki bu terminolojik farklılığa rağmen, güvenli e-imza ve geliştirilmiş e-imza kavramları esas itibariyle aynı hukuki özelliklere sahip kavramları ifade etmektedir.

[5] Kanun, madde 3; AB Yönergesi, madde 2.

Kanun uyarınca güvenli e-imza ya da AB Yönergesi uyarınca geliştirilmiş e-imza olarak nitelendirilmesi için bir e-imzanın;

— Münhasıran imza sahibine bağlı olması;

— Sadece imza sahibinin tasarrufunda bulunan güvenli e-imza oluşturma aracı ile oluşturulması;

— Nitelikli e-sertifikaya dayanarak imza sahibinin kimliğinin tespitini sağlaması ve

— İmzalanmış elektronik veride sonradan herhangi bir değişiklik yapılıp yapılmadığının tespitini sağlaması gerekmektedir.

1. B. Güvenli E-İmzanın Hukuki Açıdan Sonuçları

2. Kanun'un 5. maddesinin 1. fıkrası uyarınca güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı hukuki sonucu doğurmaktadır. Bu kuralın istisnası, aynı maddenin 2. fıkrasında yer almaktadır. Buna göre, kanunların resmi şekle veya özel bir merasime tabi tuttuğu hukuki işlemler ile teminat sözleşmeleri güvenli elektronik imza ile gerçekleştirilemez. Benzer bir şekilde, AB Yönergesi de geliştirilmiş e-imzanın elle atılan imza ile aynı hukuki sonuçları doğurduğunu düzenlemektedir.

3. Kanun'un 22. ve 23. maddeleri ile, Borçlar Kanunu ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun ilgili maddelerinde değişiklik yapılarak, güvenli e-imza ile imzalanan bir belgenin, elle atılan imza ile imzalanan bir belge ile aynı ölçüde delil kuvvetine sahip olacağı düzenlenmiştir. Bunun için, 22. madde ile, Borçlar Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasına *"güvenli elektronik imza elle atılan imza ile aynı ispat gücünü haizdir"* hükmü eklenmiştir. 23. maddeyle ise, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na 295/A maddesi eklenmiş ve bu maddede *"usulüne göre güvenli elektronik imza ile oluşturulan elektronik veriler senet hükmündedir. Bu veriler aksi ispat edilinceye kadar kesin delil sayılırlar"* hükmü düzenlenmiştir.

4. AB Yönergesi de geliştirilmiş e-imzanın, elle atılan imza ile aynı delil kuvvetini haiz olduğunu düzenlemektedir.

5. 3. E-sertifika

6. Hem Kanun hem de AB Yönergesi e-sertifika kavramını imza sahibinin imza doğrulama verisini ve kimlik bilgilerini birbirine bağlayan elektronik kayıt şeklinde tanımlamaktadır.

7. A. E-sertifika ile güvenli e-sertifika arasındaki farklılıklar

8. Bir e-sertifikanın güvenli e-sertifika olarak nitelendirilmesi için bir-

takım özellikleri haiz bulunması gerekmektedir. Bu özellikler, Kanun'da ve AB Yönergesi'nde aynı şekilde düzenlenmektedir. Buna göre, nitelikli e-sertifikada bulunması gereken başlıca özellikler şunlardır:

9. Sertifikanın "*nitelikli elektronik sertifika*" olduğuna dair bir ibare;

10. İmza sahibinin teşhis edilebilmesini sağlayan kimlik bilgileri;

11. Elektronik imza oluşturma verisine karşılık gelen imza doğrulama verisi; ve

12. Sertifika hizmet sağlayıcısının sertifikada yer alan bilgileri doğrulayan güvenli elektronik imzası.

13. Ayrıca, Kanun'un düzenlemesine göre, e-sertifika sahibi talep ettiği takdirde e-sertifikada mesleki ve diğer kişisel bilgiler de yer almalıdır. Ancak bu tür bir gereklilik AB Yönergesi'nde yer almamaktadır.

14. B. E-Sertifika Hizmet Sağlayıcıları

15. Hem Kanun hem de AB Yönergesi e-sertifika hizmet sağlayıcısını benzer şekilde, elektronik sertifika, zaman damgası ve elektronik imzalarla ilgili hizmetleri sağlayan kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri olarak tanımlamaktadır.

16. Kanun uyarınca, e-sertifika hizmet sağlayıcılarının yükümlülükleri arasında özellikle şunlar yer almaktadır.

17. Nitelikli sertifika verdiği kişilerin kimliğini resmi belgelere göre güvenilir bir biçimde tespit etmek.

18. Sertifika sahibinin diğer bir kişi adına hareket edebilme yetkisi, mesleki veya diğer kişisel bilgilerinin sertifikada bulunması durumunda, bu bilgileri de resmi belgelere dayandırarak güvenilir bir biçimde belirlemek;

19. Sertifikada bulunan imza doğrulama verisine karşılık gelen imza oluşturma verisini başkasına kullandırmaması konusunda, sertifika sahibini yazılı olarak uyarmak ve bilgilendirmek.

20. Yaptığı hizmetlere ilişkin tüm kayıtları, çıkartılacak yönetmelikle belirlenen süreyle saklamak ve

21. Faaliyetine son vereceği tarihten en az üç ay önce durumu kuruma ve elektronik sertifika sahibine bildirmek.

22. AB Yönergesi, Kanun'daki düzenlemeden farklı olarak, tüm e-sertifika hizmet sağlayıcıları için değil, sadece nitelikli e-sertifika sağlayan hizmet sağlayıcıları için yukarıda belirtilen yükümlülükleri öngörmüştür.

23. C. Yabancı E-Sertifikalar

24. Kanun, yabancı bir ülkede kurulu bir e-sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından verilen e-sertifikaların hukuki sonuçlarının milletlerarası anlaşmalarla belirleneceğini ve yabancı bir ülkede kurulu bir e-sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından verilen e-sertifikaların, Türkiye'de kurulu bir e-sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından kabul edilmesi durumunda, bu e-sertifikaların nitelikli elektronik sertifika sayılacağını düzenlemektedir. Ayrıca, bu e-sertifikaların kullanılması sonucunda doğacak zararlardan, Türkiye'deki e-sertifika hizmet sağlayıcısının da sorumlu olacağı belirtilmektedir.

25. Buna karşın, AB Yönergesi yalnızca nitelikli yabancı e-sertifikaların kabul edilebileceğini öngörmektedir. AB Yönergesi uyarınca, AB üyesi olmayan bir ülkede kurulu bir e-sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından verilen bir nitelikli e-sertifikanın, AB üyesi bir ülkede kurulu bir e-sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından verilen nitelikli sertifika ile aynı hukuki nitelikte olması için, AB üyesi olmayan ülkedeki söz konusu e-sertifika hizmet sağlayıcısının AB Yönergesi'nde hizmet sağlayıcıları için aranan şartları sağlıyor olması veya AB üyesi bir ülkede kurulmuş olan bir hizmet sağlayıcısının söz konusu e-sertifikayı kabul etmiş olması veya söz konusu e-sertifikanın ya da hizmet sağlayıcısının ikili veya çok taraflı bir anlaşmayla AB tarafından tanınıyor olması gerekmektedir.

4. Denetleme ve Ceza Hükümleri

Kanun'un 15. ve 19. maddeleri arasında, kanun hükümlerinin uygulanmasının denetimine ve bu hükümlerin ihlal edilmesi halinde uygulanacak yaptırımlara ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

Bu hükümler uyarınca, e-sertifika hizmet sağlayıcılarının faaliyet ve işlemlerinin denetiminin kurum tarafından yerine getirileceğini belirtmektedir. Buna göre kurum, gerekli gördüğü zamanlarda e-sertifika hizmet sağlayıcılarını denetleyebilir ve denetleme yapmaya yetkili görevliler tarafından talep edilen her türlü defter, belge ve bilginin, e-sertifika hizmet sağlayıcıları ve ilgililer tarafından sunulması zorunludur.

Yaptırım hükümlerinde ise, e-imza oluşturma amacı ile ilgili kişinin rızası dışında; imza oluşturma verisi veya imza oluşturma aracını elde eden, veren, kopyalayan ve bu araçları yeniden oluşturanlar ile izinsiz elde edilen imza oluşturma araçlarını kullanarak izinsiz elektronik imza oluşturanlar için bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş yüz milyon liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası öngörülmektedir. Ayrıca, sahte e-sertifika oluşturanlar veya geçerli olarak oluşturulan elektronik sertifikaları taklit

veya tahrif edenler ile yetkisi olmadan elektronik sertifika oluşturanlar veya bu elektronik sertifikaları bilerek kullananlar için ise, fiilleri başka bir suç oluştursa bile ayrıca, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve bir milyar liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası öngörülmektedir.

İdari para cezası olarak ise, kurumun, Kanun'un bazı hükümlerinin ihlal edilmesi halinde 8 milyar TL ile 20 milyar TL arasında değişen miktarlarda idari para cezası verebileceği düzenlenmektedir. Ayrıca, bu suçların üç yıl içinde ikinci kez işlenmeleri halinde para cezalarının iki kat olarak uygulanacağı ve üçüncü kez işlemeleri halinde ise kurum tarafından e-sertifika hizmet sağlayıcıları hakkında kapatma cezası verileceği belirtilmektedir.

Buna karşın, AB Yönergesi, hükümlerinin uygulanmasına ilişkin denetleme hükümleri veya ihlal edilmesi halinde uygulanacak yaptırımları düzenlememekte, bu hususları üye ülkelerin iç hukuklarına bırakmakta ve sadece "*bu Yönerge'de belirtilen hükümlere uyulup uyulmadığının denetiminin nasıl sağlanacağına üye ülkeler karar verir*" hükmüne yer vermektedir.

III. Sonuç

İnternet üzerinden gerçekleştirilen işlemlerin güvenilir olup olmadığı konusundaki tereddütlere rağmen, e-ticaretin önümüzdeki yıllarda da gelişmeye devam edeceğine çok şüphe yoktur. Lloyd'un da belirttiği üzere, "*eğer İnternet sorunlar yaratıyorsa, bu sorunlara çözümler de üretir.*"[6] Aynı şekilde, eğer e-iletişimin ve e-ticaretin güvenli olmayışı bir sorun ise, e-imza da bu sorunun azaltılmasında bir araç olarak kullanılabilir. Dolayısıyla, Kanun'un kabul edilmesi, hem iş dünyası hem de tüketiciler için bir çok açıdan faydalı olmuştur. Kanun'un başlıca hükümlerinin incelenmesinin ardından, Kanun'un kabul edilmesinin, özellikle e-imzanın hukuki niteliğinin kabul edilmesi ve e-sertifika hizmet sağlayıcılarının faaliyetlerinin düzenlenmesi yoluyla, e-iletişim ve e-ticareti kolaylaştırdığını söylemek mümkündür.

Buna karşın, Türk hukukunda elektronik ticaretin hukuki altyapısına ilişkin olarak hala bir takım eksiklikler bulunmaktadır. Örneğin, elektronik para konusunda ve e-ticarette uygulanacak hukuk ve yer bakımından yetkili mahkeme konularında da özel düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Kanun'un Türkiye'deki e-ticaret ve e-iletişim alanlarındaki etkilerinin daha sağlıklı bir değerlendirmesi, Kanun'un 20. maddesi uyarınca ilgili ikincil mevzuatın kurum tarafından çıkarılmasının ardından yapılabilecektir.

---

[6] Bkz. Lloyd, I. J., *age.*, s. 591.